

Algemeen Beschouwingen 2024

Grondwet

Dit jaar is het 175 jaar geleden dat de Grondwet van 1848 van kracht werd. Deze Grondwet vormt de basis van onze huidige rechtstaat. In 2023 is het ook 40 jaar geleden dat de zogeheten sociale grondrechten werden ingevoerd. Dit gebeurde bij de Grondwetsherziening van 1983. Bevordering van werkgelegenheid, bestaanszekerheid, leefbaarheid en volksgezondheid werden expliciete taken van de overheid..

De Nederlandse Grondwet kent al sinds 1815 een artikel over gelijkheid. En ook daarvoor was het recht op een gelijke behandeling al opgenomen. Deze bepalingen garanderen de gelijkheid van iedere burger voor de wet 'zonder onderscheiding van geboorte, bezitting, stand, of rang'

In 1983 is het recht op een gelijke behandeling en non-discriminatie zoals wij dat kennen als artikel 1 in de Grondwet opgenomen. Het belang van dit artikel is tweeledig, want zoals Bono het al zei: 'we're one, but we're not the same.' Niet alleen mag de overheid geen onderscheid maken tussen burgers op basis van afkomst en de andere gronden genoemd in artikel 1 van de grondwet, maar ook dient de overheid in de samenleving ruimte voor verscheidenheid te garanderen.

De fractie van de PP vindt het belangrijk dat de overheid het recht op gelijke behandeling uitdraagt. Hiervan zijn al veel voorbeelden te vinden in ons land. Daarom verzoeken wij het college om de tekst van artikel 1 van de Grondwet op een prominente plek te plaatsen in zowel het gemeentehuis als in het gemeentekantoor. De vorm is voor ons minder van belang, zolang de tekst maar duidelijk zichtbaar en leesbaar is. Gedacht kan worden aan een muurtekst in het gemeentekantoor en bijvoorbeeld een plaquette met de tekst van artikel 1 in de raadszaal.

De begroting:

Zoals opgemerkt, is het dit jaar ook 40 jaar geleden dat de sociale grondrechten zijn ingevoerd. Dit zijn rechten die een actief optreden van de overheid vereisen. Denk hierbij aan het recht op onderwijs, bevordering van de gezondheidszorg en huisvesting, maar ook bestaanszekerheid en spreiding van de welvaart en bescherming en verbetering van het leefmilieu is een grondrecht. Deze

zijn als zodanig opgenomen in de Grondwet. In deze algemene beschouwingen staan wij stil bij deze grondrechten in relatie tot de uitdagingen waarvoor de gemeente Aalten staat.

Volgens onderzoek van IPSOS is de top-vijf van onze maatschappelijke uitdagingen: *Gezondheidszorg, bestaanszekerheid, wonen, immigratie en asiel en klimaat en duurzaamheid*. Dit zijn allemaal onderwerpen waarin de gemeente ook een belangrijke taak heeft en die voor de PP hoog op de prioriteitenlijst staan.

Bestaanszekerheid.

Artikel 20 Grondwet

1. De bestaanszekerheid der bevolking en spreiding van welvaart zijn voorwerp van zorg der overheid.
2. De wet stelt regels omtrent de aanspraken op sociale zekerheid.
3. Nederlanders hier te lande, die niet in het bestaan kunnen voorzien, hebben een bij de wet te regelen recht op bijstand van overheidswege.

Bericht van 19 september 2023 van de NOS:

Nederlanders willen dat welvaart eerlijker wordt verdeeld

Er is in Nederland een breed gedeelde wens om de welvaart in het land eerlijker te verdelen. Dat blijkt uit een representatief onderzoek van Ipsos in opdracht van de NOS.

De ondervraagden vinden de aangewezen manier daartoe het verhogen van de belastingen voor hogere inkomens, bedrijven en mensen met vermogen.

Bestaanszekerheid lijkt wel het meest gebruikte woord van de laatste tijd. Alleen, soms lijkt het alsof iedereen er iets anders onder verstaat. Is bestaanszekerheid kunnen behouden wat je hebt en niet hoeven inleveren op de verkregen welvaart? Of is bestaanszekerheid, het hebben van een dak boven je hoofd en de mogelijkheid van een warme maaltijd per dag? Veel mensen hebben nauwelijks een idee wat het betekent om als alleenstaande van € 1216,-- netto of als samenwonend stel van € 1738,-- rond te moeten komen, terwijl de inflatie maar doorgaat, de energieprijzen schommelen en goed geïsoleerde huizen lang niet voor iedereen beschikbaar zijn.

We zijn dan ook content met het feit dat het college zowel over 2022 en over 2023 de inkomensgrens voor de energietoeslag gesteld heeft op 130% van het sociaal minimum (resp. 1581 voor alleenstaande en 2259,-- voor samenwonenden. Dat heeft de gemeente eenmalig veel geld gekost, maar bij de torenhoge energieprijzen van begin 2022 en de nog steeds hoge prijzen in 2024 is

dit zeker een slok op een borrel voor 10% van onze huishoudens. Ook steunen wij het plan van aanpak energiearmoede waarmee 6 ton beschikbaar gesteld wordt voor isolatiemaatregelen en witgoedfonds. Wij zijn benieuwd naar de stand van dit fonds.

Toch is bestaanszekerheid veel breder dan geld voor de maandelijkse vaste lasten en boodschappen. Als je ervaringsdeskundigen spreekt gaat ook en vooral om gehoord en gezien worden, volwaardig behandeld worden, eigenwaarde en kansengelijkheid. En dan toegang tot voorzieningen, woningen, vrije tijdactiviteiten, kunst, cultuur en sport. Vandaar dat wij ook groot voorstander zijn en waren van een herijking van het armoedebeleid in de richting van een lokale agenda voor bestaanszekerheid. Ook tijdens de oordeelsvorming heeft de wethouder een lans gebroken voor deze herijking en om dat zorgvuldig samen met de gebruikers te doen. Wij zijn het daarmee eens. We hebben in 2023 en 2022 bijna het maximale gedaan om mensen met energieproblemen te ondersteunen. De laatste 800 euro zal naar wij aannemen nog voor de jaarwisseling uitbetaald worden. Dan is er wat ruimte bij de doelgroep, zodat er opgehaald kan worden, het liefst door ervaringsdeskundigen, waar nu behoefte aan is. Hoewel wij de haast begrijpen, kunnen wij vanwege de zorgvuldigheid de motie van de CU niet ondersteunen. Wij vertrouwen erin dat het college nu alle zeilen bijzet om de herijking langs meerder terreinen te laten plaatsvinden.

De fractie van de PP ziet dat er in toenemende mate sprake is van een scheve verdeling van de welvaart. De overheid dient zorg te dragen voor een goede verdeling. Vermogensbelasting is een manier om dit te doen. Dat ook de mensen met vermogen te maken hebben gehad met gestegen kosten, maakt dit niet anders. Wij zien daarom geen reden om af te zien van de verhoging van de ozb zoals die door het college is voorgesteld. Hierbij wegen wij mee dat Aalten jaren achtereen al tot de gemeenten behoort met de laagste woonlasten. Bovendien is de verhoging van de lasten voor de woningeigenaren, zeker in relatie tot de waarde van de woning, gering te noemen. De gemiddelde WOZ-waarde van een woning in Aalten is in 2023 ongeveer € 314.000,- ; een verhoging van 6% is dus gemiddeld een bedrag van € 18,84 per woningeigenaar per jaar.¹

Gezondheidszorg.

Artikel 22 Grondwet

Lid 1: De overheid treft maatregelen ter bevordering van de volksgezondheid.

Over 20 jaar werkt nog maar zo'n 60% van de bevolking, telt Nederland ca. 4.7 miljoen 65-plussers en 1.5 miljoen 80-plussers, waarvan een fors aantal 1 of meer chronische ziekten heeft. 1 op 3 mensen moet dan in de zorg werken om alle benodigde zorg te kunnen leveren. Dat kan uiteraard niet, dat betekent dat niet alle zorg meer aan iedereen geleverd kan worden en dat scherpe, pijnlijke keuzes gemaakt moeten worden, dat de zorg op een heel andere leest geschoeid moet worden met veel

¹ Bron: www.waarstaatjegemeente.nl

meer nadruk op gezondheid en preventie i.p.v. op ziekte en curatie. Met als extra belangrijk punt: dat voorkomen moet worden dat goede zorg alleen voor de rijken is weggelegd. Dat betekent dat we dringend het gesprek aan moeten gaan over hoe we gezond oud willen worden. We zijn goed op weg met projecten als “heerlijk thuis in huis, wooncoaches, Aaltens hofje, nieuwe Oosterkerkhuis en Willebrordschool. Ook het Rijk is zich van deze tikkende tijdbom bewust en strooit met IZA en GALA ettelijke miljarden rond voor “impactvolle transformaties”, waarmee een scala aan preventieactiviteiten doorgezet en gestart kunnen worden: valpreventie, kansrijke start, welzijn op recept. Maar wat kunnen wij als gemeenschap, als samenleving doen? Is de raad het met ons eens dat wij een voortrekkersfunctie hebben om de transformatie in de zorg uit te dragen? En ook te ondersteunen? Wij zouden als raad meer de samenleving in moeten om duidelijk te maken dat de zorg van nu niet meer de zorg is van 10 jaar geleden en over 10 jaar niet meer die van nu. Rustig afwachten tot je kunt verhuizen naar een verzorgingstehuis kan niet meer.

Hier raken we de sociale basis. Wat zou het mooi zijn als er een perfecte samenwerking kwam, desnoods in buurt- en straatgroepen, tussen professionals, vrijwilligers en mantelzorgers. Zodat de laatste minder overbelast raken en de eerste niet verzuipen in bureaucratie. Wat zou het mooi zijn als we nog meer de woningen en wijken zouden inrichten op vitaliteit. Wat zou het mooi zijn als zorgprofessionals, kunstenaars, technici en opbouwwerkers niet verkokerd zouden samenwerken om innovaties mogelijk te maken. Wat zou het mooi zijn als alle sectoren zich zouden richten, van landbouw tot retail en van sportkantines tot horeca, op gezonde voeding om de grote bedreiging van obesitas en andere welvaartsziekten te keren. Bijvoorbeeld in de vorm van een Food Regio Achterhoek. En voor de korte termijn: wat zou het mooi zijn als niemand meer vanwege gebrek aan geld niet meer naar de dokter of tandarts gaat. Het college heeft ons via GGD, Regiobeeld en Regioplan op de hoogte gehouden van de vorderingen van IZA en Gala. Nu dit concreter wordt willen we juist zien dat preventie hierbij hoofdprioriteit heeft.

Wonen.

Artikel 22 Grondwet

- Lid 2: Bevordering van voldoende woongelegenheid is voorwerp van zorg der overheid

U kent ons van onze pleidooien voor meer sociale huurwoningen. Daar staan we nog steeds achter en de noodzaak wordt alleen maar evidenter. Denk bijv aan de extra doelgroepen als statushouders en Oekraïners die een beroep doen op de sociale huur terwijl ook 50% onze eigen bevolking qua inkomen op goedkope woningen is aangewezen.

Tegelijk wordt inmiddels steeds duidelijker dat de ambitie van 1 miljoen nieuwbouwwoningen door de hoge rente en gestegen bouwkosten niet wordt gehaald. We moeten ook in Aalten op zoek naar alternatieven zoals renovatie en transformatie, kamerverhuur en tijdelijke oplossingen zoals tiny houses. En niet te vergeten kleiner en met nieuwe bouwwijzen bouwen. Net zoals veel andere

vraagstukken is de woningnood niet in de eerste plaats een tekort aan woningen, maar vooral ook een verdelingsvraagstuk. Gemiddeld heeft de Nederlander voldoende m² aan woonruimte, meer dan bijv de gemiddelde Duitser. De m²'s zijn alleen niet gelijk verdeeld. Daarbij is het wonen zo duur omdat wonen aan de markt is overgelaten: er moet aan verdiend worden door grondeigenaar, projectontwikkelaar, bouwer en bank. In onze ogen zou wonen een recht moeten zijn, zoals het bedoeld is onze grondwet. Bevordering van sociale huur door de gemeente is dus een must.

Kunst en cultuur

Artikel 22 Grondwet

Lid 3: Zij schept voorwaarden voor maatschappelijke en culturele ontplooiing en voor vrijetijdsbesteding.

Kunst en cultuur zijn van levensbelang voor een vitale samenleving. Alweer ruim 10 jaar geleden was er op de VPRO een mooie serie "Over de schoonheid en de troost" waarin Wim Kayzer met wetenschappers en kunstenaars het belang van kunst en cultuur uitdiepte. Ontspanning na een harde werkweek, genieten van een mooi concert, maar vooral ook nieuwe perspectieven bieden zijn enkele kernwaarden. Naast natuurlijk het onderlinge gesprek, de persoonlijke ontplooiing en het ontwikkelen en onderhouden van gemeenschapszin. Gemeenschapshuizen, cultuurhusen, musea en multifunctionele concepten als de de Koppelkerk verdienen dan ook onze grote steun.

Asiel en migratie

wat is migratie.mp4

Artikel 18 Handvest grondrechten van de EU

Het recht op asiel is gegarandeerd met inachtneming van de voorschriften van het Verdrag van Genève van 28 juli 1951 en het Protocol van 31 januari 1967 betreffende de status van vluchtelingen, en overeenkomstig het Verdrag betreffende de Europese Unie en het Verdrag betreffende de werking van de Europese Unie (hierna: "de Verdragen" genoemd).

“Iedereen is van de wereld en de wereld is van iedereen’ beter dan de Scene het deed kan het onderwerp asiel en migratie niet worden samengevat. De overheid, en dus ook de gemeente, heeft als taak om voor iedereen een veilige plek te garanderen. Maar wij beseffen dat dit ingewikkeld is.

In het afgelopen jaar is gebleken hoe ontzetten lastig het is om voldoende veilige plekken te vinden voor asielmigranten, statushouders, ontheemden uit Oekraïne en ook nog mensen uit crisissituaties. De raadsmededeling [no. 141](#) van vorige week geeft een helder beeld van onze taakstelling en opgaven. Wij zijn blij dat deze nu in harde cijfers op papier staan. Dit staat ons te doen. De Progressieve Partij ziet dit als een minimale inspanning. Als het mogelijk is moeten we meer mensen in nood opvangen vanuit onze naoberschap. We begrijpen dat er een Achterhoekse samenwerking is en een plan van aanpak over de hele provincie. Volgens ons zijn we de tijd voorbij dat we als gemeenten naar elkaar gaan zitten wijzen, we moeten juist samenwerken. En dan is het duidelijk dat niet voor elke te huisvesten groep gezinswoningen beschikbaar moeten komen. Voor de opvang van Oekraïners kan ook gekeken worden naar zgn. noodopvang of wellicht toch weer particuliere tweede woningen. Voor de opvang van asielzoekers kan gekeken worden naar flexwoningen op braakliggend terrein die tijdelijk ingericht worden. Voor crisisopvang kan wat ons betreft gekeken worden naar een soort van tiny houses die voldoen aan de Leger des heils-normen, eventueel geclusterd en gemeubileerd. Alleen voor de harde taakstelling statushouders zullen we met creatieve ideeën moeten komen voor gezinswoningen. Wij zijn wel overtuigd van de voordelen van de zgn. tussenvoorzieningen zoals we die in Lichtenvoorde gehad hebben. Voordelen: je kunt vast beginnen met inburgering, buurtmaken, statushouders leren elkaar kennen en werken samen. Je kunt de schoksgewijze beschikbaarheid van woningen opvangen. Dus wij zijn voorstander van het samen met andere gemeenten ontwikkelen van HAR-tussenvoorzieningen.

Wij zijn trots op de inzet en de samenwerking van de mensen van Laborijn en Figulus. Vooral de ervaringsdeskundigen als cultuurvertalers, als het gaat om inburgering. Er wordt hard en betrokken gewerkt, ook aan dingen die in de nieuwe wet nog niet optimaal lopen: de duale trajecten naar werk en het idee van financiële ontzorging. Mooi ook dat de commissie Sociaal Domein rechtstreeks door de werkers geïnformeerd wordt. En dan wordt soms ook pijnlijk duidelijk hoe slecht de vorige wet inburgering heeft gewerkt. Veel ontheffingen, geen goede opleidingen, schulden. Daarom is het des te mooier dat men ook deze werkwijze van de nieuwe wet inburgering heeft opgepakt voor een groep van al wat langer woonachtigen die nog onvoldoende Nederlands spreken en onvoldoende meedoen. Datzelfde geldt voor bijv. de WMO, waar ook behoefte is aan voorlichting. Wij zijn benieuwd of het college een visie heeft voor de ouder wordende migrant.

Een heel groot deel van de inkomende migratie bestaat uit arbeidsmigranten. Daar zitten we in een spagaat. Als daarmee gestopt wordt vallen grote delen van de economie stil. Afgelopen vrijdag was daar een interessante meet up over bij de Koppelkerk in Bredevoort met o.a. burgemeester Peter Hinze uit Emmerich. Hij vertelde hoe slecht de woonsituatie kan zijn als er geen regulering is. Er is wat wetgeving op komst, er zijn uitzendbureau's die nette huisvesting verzorgen, maar als de 3000 arbeidsmigranten die hier over de grens wonen ook hier gehuisvest moeten worden hebben we een grote uitdaging

Migratie is een structureel verschijnsel, waar wij maar deels controle over hebben. Door toenemende ongelijkheid, armoede, oorlogen en klimaatverandering zullen de komende decennia

structureel forse aantallen migranten naar Europa komen. Anderzijds stevent Nederland af op een structureel arbeidstekort, vooral in de zorg, onderwijs, maakindustrie, IT, horeca. Dat betekent dat wij zonder aanvulling van migranten de economie niet draaiende kunnen houden en dat we die dus hard nodig hebben.

Wij hopen dat de raad het met ons eens is dat wij als volksvertegenwoordigers ook de dure plicht hebben het gesprek hierover open te houden op een feitelijk, niet polariserende toon.

Duurzaamheid, milieu

Artikel 21 Grondwet

De zorg van de overheid is gericht op de bewoonbaarheid van het land en de bescherming en verbetering van het leefmilieu.

Dan komen we bij onze toekomst. Dames en heren, het lijkt alsof deze begroting de twee olifanten in de kamer niet opgemerkt heeft.. Twee van de grootste uitdagingen van deze tijd, het klimaat en biodiversiteit, krijgen veel te weinig aandacht. Geen woord over deze onderwerpen in de inleiding. Een korte paragraaf in hoofdstuk Ruimte en die gaat dan ook nog alleen en slechts deels in op adaptatie en biodiversiteit. Het woord sport komt 1,5 x vaker voor dan het woord klimaat. De begroting gaat door met de standaard dingen, de politiek veilige dingen, bijna alsof er niets aan de hand is, alsof alles door kan gaan op de oude manier. Terwijl we allemaal diep in ons hart weten dat dat niet meer kan.

IPCC en KNMI zeggen steeds stilliger dat de klimaatopwarming uit de hand loopt. In de pers is er volop aandacht voor afkalvend poolijs op Antarctica en meer klimaat-ellende. Maar onze begroting zwijgt. Kunnen we inspelen op nieuwe oplossingen voor netcongestie, zoals smarthubs en energie opslag systemen? Hoe zit het met de lokale opwekking van zonne- en windenergie? Hoe zit het met de verduurzaming van onze woningvoorraad? Moet er niet een versnelling komen? Zo ja, wat gaat dat dan kosten? De begroting zwijgt. We weten dat er mede op ons aandringen best klimaatbeleid is en ook dat er flinke budgetten voor zijn, maar dat wordt in de begroting niet of niet meteen duidelijk.

Biodiversiteit komt er nog bekaaid van af. Het woord Sport komt maar liefst 400% vaker voor dan het woord Biodiversiteit. Terwijl biodiversiteit een voorwaarde is voor ons voortbestaan die zwaar onder druk staat. Andere partijen missen het woord voedselzekerheid; wij ook! Maar vanuit een andere invalshoek denk ik. De landbouw kan niet doorgaan op de huidige weg. De bodem verarmt. Gewassen bevatten steeds minder noodzakelijke sporen-elementen, o.a. omdat die door overmatige bemesting zijn uitgespoeld uit de bodem. De voedingswaarde van fruit, groenten, en ook melk en vlees is sterk afgenomen. Je moet nu 3-4 x zoveel appels eten als in 1940 om dezelfde hoeveelheid

ijzer binnen te krijgen. Tel daarbij op de resten van bestrijdingsmiddelen die in grote hoeveelheden in aardbeien ed worden aangetroffen. Gezonde voeding verdient inderdaad alle aandacht.

Daarbij wordt onze landbouwgrond zeer inefficiënt benut; zeker hier in de Achterhoek. Wij schatten dat 90% van de grond gebruikt wordt om veevoer te verbouwen. Maar voor elke kilo vlees is 5 kilo graan nodig. Als we meteen mensenvoer zouden telen is er veel minder landbouwgrond nodig. Scheelt bovendien heel veel stikstof-, CO₂-emissie etc.. Bovendien is minder vlees eten heel gezond. Een eiwittransitie met 30% minder dierlijk eiwit levert volgens Wageningen Universiteit al een besparing op aan gezondheidskosten van 2 miljard per jaar! Ook iets voor onze wethouder zorg en de Achterhoek met haar ambitie 'De gezondste regio' om eens goed over na te denken.

Dit soort inzichten gaat ervoor zorgen dat de landbouw de komende tijd drastisch gaat veranderen. Maar helaas niks erover in de begroting. Terwijl de grote vraag is: Hoe kunnen we boeren daarbij helpen? Hoe kunnen we natuur en landbouw écht versterken? In een plattelandsgemeente als Aalten zijn dit cruciale vragen. Wij pleiten in navolging van Meino Smit voor méér boeren. Een vitaal platteland kan niet zonder een gezonde boerenstand in een gezond ecosysteem. In het huidige systeem hebben veel boeren geen opvolger. Ook dat is een teken dat die sector moet veranderen.

De goede toehoorder merkt dat we dus niet tegen boeren zijn. Integendeel. *Wij* zoeken niet de polarisatie. We zijn ervan overtuigd dat toekomstgerichte ontwikkelingen alleen in dialoog met betrokkenen tot stand kunnen komen. En misschien ligt daar ook wel in eerste instantie de rol en de taak van de gemeente.

We merken gelukkig dat steeds meer boeren de omslag naar een duurzame landbouw willen maken, dat er ook in de politiek meer draagvlak voor is. Kijk naar bijv. naar natuurinclusieve landbouw. In 2016 werd een motie hierover door ons ingediend met 18-3 verworpen; nu wordt er een dag in Aalten over het onderwerp georganiseerd, loopt iedereen weg met Zonvarken, zijn er workshops enz. Dus er gebeurt wel degelijk iets, alleen het dreigt too little en too late te zijn.

Goed, terug naar de "Olifant in de kast-begroting". Bovengenoemde zaken behoeven in onze ogen dus meer aandacht. Klimaat en biodiversiteit (en daarmee voedselzekerheid voor de lange termijn) zijn dermate urgente zaken dat ze in toekomstgerichte beleidsstukken, dat de begroting en meerjarenraming bij uitstek feitelijk zijn, uitgebreider in tekst en cijfers aan bod behoren te komen.

We gaan ervan uit dat het college in komende begrotingen deze wezenlijke thema's meer aandacht geeft.

Binnenkort komt er ook bomenbeleid. Aalten kan een mooie rol gaan spelen in de landelijke en provinciale ambitie om meer bomen te planten. We kennen allemaal de voordelen van bomen. Ook herziening van het kapbeleid hoort daarbij. Laatst is er in Bredevoort een prachtige oude beuk geveld. Om de waarde in CO₂-opvang, fijnstof-afvang ed te compenseren zouden er misschien wel 2000 jonge beukjes voor moeten worden terug geplant. Voor de eiken langs de N318 bij AVA gaat het om wel 500 jonge boompjes per gevelde. Dit kan uiteraard niet allemaal op dezelfde plek, of zelfs elders op een terrein van de boom-eigenaar. We willen dan ook hier voorstellen om een **bomenfonds** op te richten. Het idee is als volgt:

1. De waarde van de te kappen boom wordt vastgesteld, zowel in euro's als in her te planten bomen (hier bestaan al meerdere rekentools voor);

2. de herplantplicht gaat fors omhoog (niet zo hoog als 500 of 2000, maar aanzienlijk meer dan de huidige 1).
3. Wanneer de nieuwe boompjes niet passen op het perceel van de gevelde boom stort de boomeigenaar de resterende herplant-waarde in euro's in een bomenfonds
4. Hiermee plant de gemeente elders bomen.

We gaan ervan uit dat de wethouder dit idee meeneemt in de uitwerking van het bomenbeleid.

Versterking democratische Rechtsorde

Afsluitend: we begonnen deze beschouwingen met de grondwet van Thorbecke die dit jaar 175 jaar bestaat, de basis van onze rechtstaat. De rechtstaat staat echter meer en meer onder druk. Een dag voor de 175-ste verjaardag van de Grondwet heeft de Adviescommissie 'Versterken Weerbaarheid Democratische Rechtsorde' haar eindrapportage overhandigd. De conclusie is alarmerend: er is op wezenlijke onderdelen actie nodig om de democratische rechtsorde fundamenteel te versterken. Het is niet te laat, maar we kunnen niet zo doorgaan.

De verandering die nodig is moet gaan over een drietal problemen die de commissie beschrijft. Het eerste probleem dat de commissie beschrijft is dat mensen worden weggeduwd uit de democratische rechtsorde. Diverse burgers worden systematisch benadeeld door de manier waarop de democratie nu functioneert. Zó ernstig benadeeld, dat de sociale grondrechten in de Grondwet, waar wij in de beschouwingen bij hebben stilgestaan, niet worden waargemaakt. En, zo stelt deze commissie, door uit te gaan van de prestatiesamenleving, zelfredzaamheid, een economische focus op regio's en bedrijfsmatig denken sluit de overheid niet goed aan bij wat mensen nodig hebben. Beleid wordt bovendien vooral gemaakt door mensen die zelf niet ervaren wat de keuzes in de praktijk betekenen. Niet voor niets vinden wij dat de herijking van het armoedebelief samen met de mensen die het betreft moet gebeuren.

De commissie heeft niet alleen problemen gesignaleerd en beschreven, maar geeft ook adviezen aan de politiek en overheid. De eerste is: geef de sociale grondrechten meer inhoud en betekenis. Daar hebben wij met deze beschouwingen in de gemeente Aalten een voorzetje voor gegeven. We hopen dat u allen met ons deze handschoen oppakt en wilt werken aan een gemeente waar iedere burger kan, mag en wil zijn.